

Světlik

svět libereckých knihoven

hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist.
v?

Prázdniny



Děti ve školách se už jsou těšit na dny volna, slibují si od nich mnohá dobrodružství na letních táborech či s kamarády, volnost, žádné učení...čekají je školní výlety...

V těchto téměř už letních dnech se knihovna pustila do dvou zajímavých projektů. Jeden je mezinárodní – společná literární vycházka po stopách regionálního spisovatele. Ten nápad vzešel od našich polských kolegů a první literární vycházka se uskutečnila právě tam, v okolí Sklářské Poruby (Szkłarska Poręba) v Polsku, kde žili a tvořili němečtí literáti bratři Hauptmannové. Možná už si dnes všichni přesně nepamatujeme, jaká díla tito spisovatelé vytvořili a jaké byly jejich osudy. Ale zcela jistě si vzpomeneme na výborného polského průvodce, který hovořil polsky, česky i německy, měl vynikající znalosti z literatury, dějepisu a navíc velmi dobře znal Krkonoše jako turistický průvodce. Vzpomeneme si na milé posezení při obědích v horské chalupě, kdy nám bylo servírováno chutné polské jídlo – zcela přirozeně a takřka v domácí atmosféře.

Druhou literární vycházku jsme absolvovali v krásné krajině kolem Doks. Byla věnována našemu básníkovi z nejdražších – Karlu Hynku Máchovi. K němu máme samozřejmě blíž, ale dělalo nám radost poslouchat zasvěcený výklad o něm a zamyslet se nad jeho krátkým životem – a touhle „poutí“ zprostředkovat dojem z našeho spisovatele německým a polským kolegům. Asi si také nezapamatují, kdy se narodil a zemřel – ale jistě si vzpomenou na různá vydání Máchova Máje, která si mohli „osahat“ nebo na rozhled z Bezdězu do krajiny, kterou měl tak rád a kterou ve svých dílech často zmiňoval.

Třetí společná literární cesta vedla do Žitavy (Zittau) a na hrad Oybin. Věnovali jsme společnou vzpomínku učiteli, historikovi a knihovníkovi Christianu Weisemu, který měl ve své době velký vliv na generace studentů žitavského gymnázia a jehož divadelní hry jsou hrány dodnes. Zázitky z této vycházky jsou dosud čerstvé. Ale co nám utkví v hlavě i po letech? Interiér nádherného kostelíka s dřevěným vykládaným stropem, nebo snad pohled zdola na mohutný hrad Oybin? Možná i fakt, že Žitava je malebné historické město založené v roce 1238, město, které se vázalo velmi úzce k Čechům, město, kterému český král Přemysl Otakar II. udělil v roce 1255 městská práva. Dodnes má Žitava v městském znaku českého dvouocasého lva. S našimi sousedy máme mnoho společného.

Zmíním ještě druhý projekt – věnovaný dětem. Děti ze základní školy se jely podívat do Žitavy. Předcházelo tomu čtení z knížek německých autorů a kresby, které děti vytvořily na základě přečteného. Děti se podívaly do žitavské knihovny, předaly paní ředitelce své kresby. Řeknete si, co to bylo za knihy? Nebylo pro děti moc těžké porozumět (ač v českém překladu) tvorbě německých spisovatelů? Rozhodně ne, vždyť třeba Malou čarodějnici Otfrieda Preusslera zná snad každé české dítě a Pohádky bratří Grimmů jsou stálou evropskou klasikou. Děti poznávaly jiné prostředí, jinou knihovnu, jiné město, jiný jazyk – některé byly za hranicemi poprvé. Snad bude jejich vnímání světa ovlivněno i tímto zážitkem, v budoucnu se třeba zase německé školní děti přijdou podívat k nám.

Děk patří Euroregionu Nisa – za podporu těchto akcí, které slouží vzájemnému poznávání kultur v blízkém sousedství.

Přeji dětem i dospělým krásné léto plné zážitků.

Blanka Konvalinková

ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>S jako Sklady.....</i>	<i>2</i>
<i>Projekt „Česko-saská síť knihoven – informace bez hranic“ je v polovině.....</i>	<i>3</i>
<i>Tři výročí liberecké knihovny</i>	<i>5</i>
<i>Rozšířená nabídka Knihovny pro děti a mládež.....</i>	<i>7</i>
<i>Akce knihovny.....</i>	<i>8</i>
<i>Konference Současnost literatury pro děti a mládež 2014</i>	<i>8</i>
<i>Literatour 2014.....</i>	<i>12</i>
<i>Rok české hudby v hudební knihovně</i>	<i>16</i>
<i>Literární vycházka po stopách Christiana Weise.....</i>	<i>17</i>
<i>Živá knihovna</i>	<i>20</i>
<i>Na návštěvě u sousedů</i>	<i>20</i>
<i>Tvoří knihovníci</i>	<i>24</i>
<i>Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek</i>	<i>24</i>
<i>Jiří Bartoš Sturc:</i>	
<i>Král Jan a rek, co byl fuč.....</i>	<i>26</i>
<i>Z regionu</i>	<i>27</i>
<i>Čtenář roku 2014 Libereckého kraje.....</i>	<i>27</i>
<i>O seniorech v Liberci.....</i>	<i>30</i>
<i>Nová knihovna v neuvěřitelně dlouhé obci.....</i>	<i>32</i>
<i>Virtuální univerzita 3. věku v Semilech zakončila slavnostním závěrečným seminářem již šestý semestr</i>	<i>35</i>
SVĚT souvislostí	36
<i>Marek Sekyra:</i>	
<i>Liberecko v české krásné literatuře VI.</i>	<i>36</i>
SVĚT libereckých autorů.....	38
<i>Stanislav Kubín:</i>	
<i>Z chystané knihy Dopisy člověku Nathanielovi.....</i>	<i>38</i>
<i>Pavel Brycz:</i>	
<i>Utajené malíckosti literárních velikánů</i>	<i>39</i>
SVĚT kritického myšlení.....	42
<i>Milan Hrabal:</i>	
<i>Příběh o strachu a lásce otcovské i synovské</i>	<i>42</i>
<i>František Všeticka:</i>	
<i>Jak Artemis z vlysu</i>	<i>43</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tento projekt byl finančně podpořen z Kulturního fondu Statutárního města Liberec.

Tiskárna RUCH s. r. o., www.ruch.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751



Z knihovny

S jako Sklady

Krajská vědecká knihovna v Liberci má ve fondu téměř 1,4 milionu dokumentů. Nejedná se jen o knihy, ale také o časopisy, noviny, hudebniny, zvukové záznamy, normy, patenty, CD-ROM a DVD. Všechny tyto dokumenty jsou uloženy v nové budově knihovny. Ve

volném výběru je dostupná jen menší část z celkového množství, přibližně 286 000 dokumentů. Je tedy jasné, že knihovna musí mít skladové prostory. Před výstavbou nové budovy knihovna využívala pro skladování svých fondů různé jiné prostory. Těchto dislokovaných skladů bylo celkem pět a jednalo se o tato místa: sakristie kostela



SKLADY V ČÍSLECH

Rozloha:

Sklad D1 – 1 433 m²

Sklad D2 – 1 075 m²

Počet regálů:

416

Počet polic:

9 868 kusů o délce 87 cm,

to je 8,59 km

12 274 kusů o délce 113 cm,

to je 13,87 km

Zaplněno je 14,19 km polic,

z celkového počtu 22,46 km polic

Počet zaměstnanců:

2 na úvazek 0,5

1 na úvazek 0,6

1 na úvazek 0,7

Za jeden běžný pracovní den nachodí skladoví pracovníci cca 6 km.

Počet zadaných žádank v r. 2013:

17 847

Vydaných dokumentů:

22 068

Počet dokumentů

vřazených do skladu:

33 050

v klášteře, sklepní prostory v sokolovně v Harcově, stodola ve Vítkově, prostory v kostele v Bílém Kostele a bývalá trafostanice v Mníšku. Žádný z těchto objektů nebyl pro uložení tištěných dokumentů vyhovující. V dislokovaných skladech byly umístěny dokumenty, které nebyly tak často žádané. Požadavky se shromažďovaly ve vědecké půjčovně a každé úterý se jezdily vyřizovat, čtenář tedy musel na žádané dokumenty čekat i týden. Po přestěhování do nové budovy knihovny byly všechny tyto sklady vyklizeny a dokumenty přemístěny do nových skladových prostor. V současné době má knihovna dvě podlaží skladů, která jsou vybavena kompaktními regály. Žádanky ze skladů je možné zadávat klasicky papírově nebo elektronicky přímo z katalogu knihovny. Vyřízení žádanky trvá v průměru 15 min., samozřejmě záleží na množství zadáných požadavků. Každý vyžádaný dokument je k dispozici k vyvezdnutí 48 h. Po uplynutí této lhůty se elektronické žádanky samy mažou.

Mgr. Marcela Freimuthová

Projekt „Česko-saská síť knihoven – informace bez hranic“ je v polovině

V minulém čísle Světliku jsme informovali o projektu **Česko-saská síť knihoven – Informace bez hranic**, do kterého je naše knihovna zapojena. Cílem projektu je prostřednictvím sítě spolupracujících knihoven v příhraničních oblastech Česka a Saská zprostřed-

kovat informace a informační zdroje uživatelům knihoven i všem ostatním zájemcům z řad veřejnosti. V projektu kooperují Technische Universität Chemnitz – Universitätsbibliothek, Hochschule Zittau/Görlitz – Hochschulbibliothek, Západočeská univerzita v Plzni – Univerzitní knihovna a Krajská vědecká knihovna v Liberci.

Od prosince, kdy proběhlo první pracovní setkání všech partnerů, byla již realizována řada aktivit. Dovolte nám ve stručnosti shrnout ty nejdůležitější.

V Zittau (únor) a v Plzni (duben) proběhly workshopy věnované elektronickým informačním zdrojům. V Zittau zazněly prezentace firem nabízejících elektronické knihy a platformy, na kterých jsou zpřístupňovány, dále se diskutovalo o možnostech společného katalogu. Dubnový workshop pak byl věnovaný primárně právu v oblasti e-zdrojů – o situaci v českém prostředí pohovořil PhDr. Vít Richter z Knihovnického institutu, za německou stranu přednášel Eike Busch z knihovny v Zittau. Zejména pro německé kolegy byla zajímavá přednáška Barbory Katolické z Univerzitní knihovny v Plzni, která zmapovala dostupnost a financování elektronických informačních zdrojů v ČR.

V březnu navštívila skupina šesti knihovníků – vždy po dvou z každé ze spolupracujících knihoven – Univerzitní knihovnu v Chemnitz v rámci výměnného pobytu. Účastníci se seznámili se strukturou a činností tamější knihovny, prohlédli si vybraná pracoviště a získali zajímavé informace o projektech a nejbližších plánech knihovny.





Na univerzitě v Chemnitz proběhla i další aktivita – Dny knihoven. Tři skupiny vysokoškolských studentů z Liberce, Plzně a Zittau se v rámci programu seznámili s projektem Česko-saská síť knihoven, získali informace o možnostech studia na TU Chemnitz a aktivitách Mezinárodního univerzitního centra, prohlédli si kampus TU Chemnitz a knihovnu. Součástí byla i praktická práce s informačními zdroji, testování znalostí studentů o knihovně apod.

Se zájmem se setkala možnost bezplatného vypůjčení knih ze spolupracujících knihoven z Německa. Do

konce května jsme pro naše čtenáře objednali 17 titulů.

Do této chvíle asi nejnáročnějším úkolem v rámci projektu byla realizace výběrového řízení na nákup elektronických knih. Nicméně i tento cíl se nám podařilo splnit. Výběrové řízení vyhrála firma EBSCO, která nám v nejbližších dnech dodá 353 titulů odborných publikací od renomovaných zahraničních vydavatelů jako jsou například Elsevier, Springer, Wiley a další. E-knihy budou dostupné online pro registrované uživatele naší knihovny po přihlášení do konta čtenáře. Kromě online prohlížení je možné knihy také „vypůjčit“, stáh-



Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti



nout si je na omezenou dobu do svého přístroje.

Ukončení projektu je plánováno na 30. listopadu 2014 a do té doby nás čekají další dva workshopy, výměnný pobyt v Liberci, Dny knihoven v Plzni a závěrečné setkání s případným plánováním navazujícího projektu.

Všechny informace o projektu a dosud proběhlých aktivitách jsou k dispozici na webu knihovny:

www.kvkl.cz/cssk

Projekt je podpořen z prostředků Programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko.

Dana Petřýdesová

Tři výročí liberecké knihovny



V letošním roce si Krajská vědecká knihovna v Liberci připomíná tři významná výročí.

Prvním je 110. výročí otevření české veřejné knihovny pod názvem Lidová česká knihovna v Liberci. Knihovna vznikla sloučením knihoven českých spolků. Podnět k tomuto činu dal učitel Ladislav Číla, který návrh přednesl

ve své přednášce 26. 4. 1904 na schůzi libereckého Sokola. Během června české liberecké spolky začaly svázat své knihovny do prvního patra Národního domu (dnes hotel Česká beseda) a na podzim zde byla knihovna otevřena. Knihovna značnou část své existence zápasila s prostory. Nejdéle sídlila v Blažkově ulici v budově policejního ředitelství (dnes zde stojí nákupní centrum Fórum). Knihovna zanikla na podzim roku 1938, kdy část fondu byla převezena do Turnova a část zničena.

Druhým výročím, které si připomínáme, je devadesáté výročí otevření první liberecké vědecké knihovny Bücherei der Deutschen. Knihovna vznikla jako knihovna německého spolku Verein Bücherei der Deutschen. Spolek se ustavil 26. 5. 1923 za účelem vybudování ústřední německé knihovny v Československu, která měla plnit také funkci univerzitní knihovny pro německé vysoké školy po jejich předpokládaném přesunu z Prahy do Liberce. Předsedou spolku byl zvolen prof. Erich Gierach. Členy byli například hrabě František Clam-Gallas, Theodor Liebig, rektori německých vysokých škol a mnoho dalších významných osobností německého společenského života v Československu. Samotná knihovna byla slavnostně otevřena 30. 6. 1924 a jejím prvním ředitelem se stal spisovatel Friedrich Jaksch. Knihovna působila jako spolková až do roku 1939, kdy se stala ústřední župní knihovnou a byla začleněna do říšského systému knihoven. Po roce 1945 se zdálo, že její existence skončí, ale nakonec byla v roce 1947 transformována do Státní studijní knihovny v Liberci



s právem celostátního povinného výtisku a zaměřením na germanika z Českých zemí (těž sudetika).

Třetí výročí je tragické. 2. 2. 1954 vyhořela budova Státní studijní knihovny, která stála v ulici U Věže 9. Knihovna se do prostor po bývalé textilní továrně přestěhovala po rozsáhlé rekonstrukci v roce 1935. Budova byla uvnitř dřevěná a pravděpodobně jeden z trámů byl zazděn do komína. Požár vypukl v noci a do rána pohltil téměř většinu fondu. Knihovna po požáru přestala prakticky

existovat a musela být budována od počátku.

U příležitosti zmíněných výročí Krajská vědecká knihovna v Liberci uspořádala ve dnech 5. až 29. května výstavu v čítárně na patře -1. Součástí zahájení výstavy bylo úvodní slovo ředitelky knihovny a slavnostní krájení dortu. Knihovna také připravuje mimořádné číslo Světliku věnované knihovním výročím.

Václav Kríček

Rozšířená nabídka Knihovny pro děti a mládež



Jak je to u dětských knihoven obvyklé, také naše Knihovna pro děti a mládež nabízí řadu aktivit nad rámec svého běžného provozu. V dopoledních hodinách tu probíhají lekce pro mateřské a základní školy, jejichž nabídka, rozesílaná všem školám v libereckém okrese, čítá přes čtyřicet programů na nejrozličnější témata. Pro volný čas dětí a rodin s dětmi je pak určena zejména čtveřice odpoledních kroužků:

Každé první úterý v měsíci v 16.00 hodin otvíráme **Básnickovou poradnu**. Hanka Langrová tu dětem pomáhá s přednesem jejich vlastních textů i s výběrem a interpretací textů od jiných autorů. Také se tu mohou zábavnou formou seznámit s tvorbou básníků pro děti a mládež.

Každé druhé úterý v měsíci pořádáme setkání **Literárního klubu**, kam přicházejí žáci a studenti se svými literárními pokusy. Jejich talent jim pomáhají rozvíjet zkušení lektori Oto Dymokurský, Hanka Langrová a Marek Sekyra. V 16.00 hodin se schází žáci ZŠ a nižších ročníků gymnázia,

v 17.00 hodin pak středoškoláci a vysokoškoláci.

Každé třetí úterý v měsíci od 16.00 hodin je naše čítárna vyhrazena rodinám s předškolními a mladšími školními dětmi, aby si v kroužku nazvaném „Z pohádky do pohádky“ vyslechly pohádky v podání Hanky Langrové a na jejich témata pak výtvarně či dramaticky tvořily.

Každé čtvrté úterý v měsíci od 16.00 hodin si se Zdeňkem Rakušanem „Hrajeme, přemýšlíme a vyrábíme“ – provádíme zábavné pokusy, vyrábíme vědecké hračky, řešíme hlavolamy... Velmi vítána je aktivní účast (pra)rodčovského doprovodu dětí.

Všechny kroužky se konají v čítárně Knihovny pro děti a mládež. Svou účast není třeba předem hlásit. Vstup je zdarma, pouze u programu „Hrajeme si, přemýšlíme a vyrábíme“ vybíráme dobrovolné vstupné jako příspěvek



na materiál k vyrábění. Mimochodem, v právě končícím školním roce naše odpolední kroužky navštívilo přes 450 dětí (ty, které přišly opakovaně, jsme sem započítali rovněž opakovaně).

Ani to ale ještě není všechno, co Knihovna pro děti a mládež nabízí. Každou první sobotu v měsíci od 10.00

hodin mohou děti zhlédnout **sobotní pohádku**, kterou jim pokaždé zahraje jiný soubor (domácí Loutkové divadlo Spořádek, hudební pohádkářka Dagmar Čemusová, pražské Divadlo Bořivoj a další a další...).

Na jaře tohoto roku se naše knihovnice Petra Čiháčková, Dagmar Helšusová, Kateřina Kořínková, Hanka Langrová a Jitka Soukupová a také paní Zuzana Janoušková z Oddělení katalogizace zapojily do dobrovolnického projektu **Celé Česko čte dětem** a chodí pravidelně číst dětským pacientům Krajské nemocnice v Liberci.

A v přehledu aktivit Knihovny pro děti a mládež by rozhodně neměla chybět ani **Noc s Andersenem**, kterou společně se stovkami jiných dětských knihoven z celé republiky pořádáme každý rok v dubnu.

Přes prázdniny naše kroužky ani sobotní pohádky neprobíhají. Znovu se rozběhnou hned v září a my se budeme těšit na vaši účast. Kompletní informace o Knihovně pro děti a mládež a její programové nabídce najdete na stránkách www.kvkl.cz/deti.

Knihovna pro děti a mládež

Akce knihovny

Konference Současnost literatury pro děti a mládež 1. den (23. 4. 2014)

V letošním roce se konference Současnost literatury pro děti a mládež konala poprvé ve spolupráci s českou sekcí IBBY a již tradičně s pedagogy z Přírodovědně-humanitní a pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci.

Všechny tři spolupracující subjekty se shodly na ústředním tématu „**2x 101 knih aneb Jak formulovat kánon světových a českých děl pro děti a mládež**“. Převážně tedy zazněly příspěvky právě k nově výslušnému průvodci literaturou pro děti a mládež, jež by měl pomoci

zejména pedagogům a rodičům orientovat se v záplavě dětských knih. Obsahuje klasiku českou i světovou a doplňuje ji současnou tvorbou. Na encyklopedii pracoval čtrnáctičlenný tým odborníků v čele s Pavlem Mandysem, který se konference s několika dalšími spoluautory osobně účastnil.



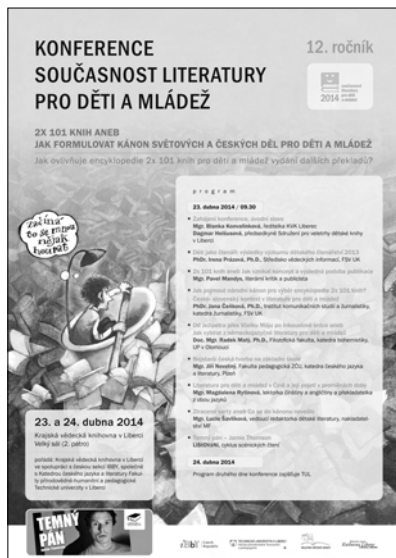
*Mgr. Pavel Mandys,
literární kritik a publicista*

Po slavnostním uvítání přednášejících, i všech ostatních účastníků konference, kterého se ujaly ředitelka knihovny Mgr. Blanka Konvalinková

volný čas dětí a rovněž zkoumání vlivu rodičů a školy na dětskou četbu a čtenářství.

Další referáty patřily právě autorům jmenované publikace. První dostal slovo literární kritik, publicista a sestavitel knížky Mgr. Pavel Mandys. V příspěvku „2x 101 knih aneb Jak vznikala koncept a výsledná podoba publikace“, povídal o tom, kde se vzala myšlenka na sestavení publikace, jak byl sestaven autorský tým a jak probíhal výběr titulů. Proč se oslovený tým omezil pouze na autorské intencionální knihy, proč nebyly zařazeny některé slavné knihy minulosti, proč naopak nechybějí některé současné bestsellery. Proč byly zařazeny i dosud nepřeložené tituly a jaký je poměr mezi domácí a zahraniční tvorbou.

Na stejné téma hovořila i PhDr. Jana Čeňková, Ph.D., z Institutu komunikačních studií a žurnalistiky, katedry žurnalistiky, FSV UK. V příspěvku „Jak pojmout národní kánon pro výběr encyklopedie 2x 101 knih? Československý kontext v literatuře pro děti a mládež“, se zabývala dvěma okruhy,



a předsedkyně Sdružení pro veletrhy dětské knihy v Liberci Dagmar Helšusová, zazněl první příspěvek „Děti jako čtenáři: výsledky výzkumu dětského čtenářství 2013“, který přednesla PhDr. Irena Prázová, Ph.D. ze Střediska vědeckých informací, FSV UK. Obsahoval výsledky prvního českého reprezentativního výzkumu dětského čtenářství, organizovaný knihovnickým institutem NK ČR pod záštitou Ministerstva kultury ČR v roce 2013. Zaměřoval se na četbu dětí ve věku od 9 do 14 let, konkrétně na čtenářské chování a preference dětí, včetně jejich vztahu ke knihám a ke knihovnám. Součástí byla i analýza vlivu jiných médií na



souvisejícími s koncepcí encyklopedie 2x 101 knih. Nad národními kanonickými adaptacemi bájí a pověstí, jejichž ohlas přesáhl původní zaznamenané





přestávka – jednání v kuloárech

texty. Druhý okruh pátral po konstantách a specifických česko-slovenských vztahů v literatuře pro děti a mládež.

Do třetice vystoupil **Doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D.**, z Filozofické fakulty, katedry bohemistiky, UP v Olomouci. „Od Ježípetra přes Včelku Máju po Inkoustové srdce aneb Jak vybírat z německojazyčné literatury pro děti a mládež“ byl název příspěvku, ve kterém se zabýval problematikou kánonu v oblasti německy psané literatury pro děti a mládež. Položil si otázku, co je příčinou světového ohlasu některých děl, pátral i po specifických německo-českých literárních vztahů v této oblasti.

Autory encyklopedie přerušil příspěvek **Mgr. Jiřího Novotného** z Fakulty pedagogické ZČU, katedry českého jazyka a literatury, Plzeň. „Nejstarší česká tvorba na základní škole“ bylo téma, ve kterém se zamýšlel nad nejstarší

českou latinskou tvorbou. Upozornil na to, že látka nabízí řadu témat vhodných pro práci se žáky na základní škole, a že staré literární památky (hagiografie a historiografie) mohou vstupovat do zajímavých interdisciplinárních vztahů.

K hlavnímu tématu se vrátila **Mgr. Magdalena Rytinová**, lektorka



Mgr. Magdalena Rytinová, lektorka čínštiny a angličtiny a překladatelka z obou jazyků

čínštiny a angličtiny a překladatelka z obou jazyků. V příspěvku „Literatura pro děti a mládež v Číně a její pojetí v proměnách doby“ se krátce zastavila u tradiční čínské literatury pro děti. Zamyslela se nad tím, zda tento žánr v předrevoluční Číně vůbec existoval a jaké byly jeho typické znaky. Hlavním tématem byl pak postoj autorů meziválečného období k tvorbě pro děti a mládež a připomenutí nejdůležitějších děl z oblasti dětské literatury, která vznikla ve dvacátých a třicátých letech. Stručně zmínila i propagandistickou tvorbu z období po roce 1949 a současnou tvorbu pro děti v ČLR. Historický přehled byl doplněn informacemi o vlivu překladů západní literatury (nejen) pro děti a mládež na čínskou literaturu s připomenutím čínských literárních děl pro děti, která byla přeložena do češtiny.

Lexikonu se rovněž věnoval příspěvek „Ztracené varty aneb Co se do kánonu nevešlo“ Mgr. Lucie Šavlíkové, vedoucí redaktorky dětské literatury, nakladatelství MF. Uvedla, že Kniha 2x 101 knih je samozřejmě omezena rozsahem a nemůže být nekonečná. Jako dlouholetá spolupracovnice nakladatelství Mladá fronta ale vybrala z jeho poslední produkce tituly, které dle jejího názoru byly neprávem opomenuty a rovněž se řadí mezi „kanonická“ díla.

Závěr prvního dne patřil ukázce pořadu scénického čtení z knihy **Temný pán**, která byla oceněna cenou Roalda Dahla za nejužitečnější knihu. V rámci projektu LiStOVáNí je ročně odehráno přes 300 pořadů pro děti a mládež. Projekt ve svých akčních scénických čteních dokazuje mládeži, že číst dneska může být stále ještě zábavné. Stává



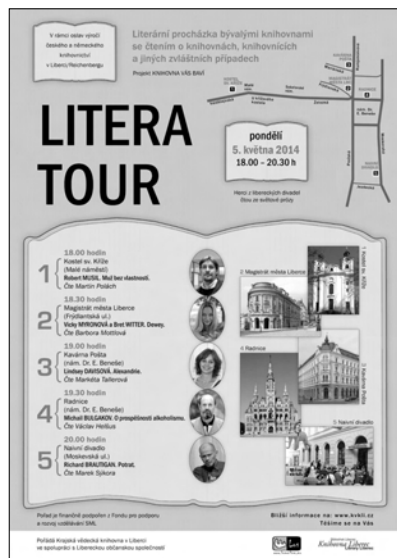
LiStOVáNí – scénické čtení

se velmi často, že děti po představované knize sáhnou a přečtou si jí celou, o což přesně autoři projektu usilují.

Závěrečné slovo pronesla PhDr. Jana Čeňková, PhD. Ještě jednou se vrátila k diskutovanému titulu. Uvedla, že tím vedený Pavlem Mandysem se pokusil sestavit lexikon, do nějž tvůrci pomnoha diskusích zařadili nejvlivnější a nejzajímavější tituly pro děti a mládež. Čas prověří, jaká bude na dílo odezva. V případě zájmu může vzniknout pokračování.

Táňa Kuželková

Literatour 2014



Kdo nezaváhal, mohl se první květnové pondělí přidat ke skupině nadšenců, putující po zajímavých místech v horním centru Liberce. Procházka

měla téma knihovnické – konala se u příležitosti dvou výročí, která si Krajská vědecká knihovna v Liberci letos připomíná: 110 let od otevření první české veřejné knihovny a 90 let od otevření první německé vědecké knihovny. Tomu také odpovídal výběr míst, kde se četlo: až na jednu výjimku to byla vždy bývalá nebo i stávající sídla knihoven. Celou procházkou provázela ředitelka Krajské vědecké knihovny Mgr. Blanka Konvalinková, pokudž se seznámila posluchače s historickými souvislostmi a uvedla účinkující a čtené ukázky.

Začínalo se v nejstarší liberecké knihovně (z r. 1759), která se nachází v kostele sv. Kříže na Malém náměstí. Protože však původní knihovna by všechny návštěvníky nepojmula, četlo se v kostele, prostoru velmi majestátním s bohatou dobovou výmalbou. Těto úlohy se zhostil p. Martin Polách, a s bravurou sobě vlastní přednesl úryvek z *Muže bez vlastnosti* od Roberta Musila. Ukázka z „klasiky“ potěšila dávkou vytříbeného humoru.

Další štací byl zrekonstruovaný Magistrát města Liberce, kde knihovna sídlila téměř 50 let (do roku 2000). Zde četla mladá herečka divadla F. X. Šaldy pí. Barbora Mottlová dojemnou ukázkou z knihy *Dewey* od autorů Vicky Myronové a Breta Wittera o odloženém kocourkovi, který svou osobitostí okouzluje knihovníky, čtenáře, obyvatele městečka a nakonec celý svět.

Poté se skupina přesunula do kavárny Pošta, která byla otevřena pro veřejnost po dlouhých letech poprvé. Všichni byli interiérem okouzleni a podle slov současného ředitele Krajského ředitelství Policie ČR Mgr. Vladislava Husáka se



*Ředitel Krajského ředitelství Policie ČR Mgr. Vladislav Husák s paní ředitelkou
Krajské vědecké knihovny v Liberci Blankou Konvalinkovou v kavárně Pošta.*



Markéta Tallerová



Václav Helšus



Marek Sýkora

můžeme i v budoucnu těšit na občasně kulturní pořady v tomto prostoru a snad dokonce na běžný kavářenský provoz. Dnes zde četla paní Markéta Tallerová ukázkou z detektivky Lindsey Davisové *Alexandrie* o vraždě nejvyššího knihovníka Alexandrijské knihovny, ale tak vážná, jako téma samotné, ukáзка rozhodně nebyla.

Do nedaleké radnice (kde knihovna sídlila v letech 1901–1909) to je co by kamenem dohodil. Posluchači usedli do lavic v zasedací místnosti, kde obvykle sedávají pouze naši zastupitelé, a to jistě za méně groteskních situací, než o kterých se tentokrát četlo. Pan Václav Helšus četl ukázkou z knihy Michaila Bulgakova *O prospěšnosti alkoholismu*

a navíc přidal kratičký úryvek z Vančurova *Rozmarného léta*. Byl odměněn zaslouženým potleskem.

Jako poslední místo na letošní procházce bylo zvoleno Naivní divadlo, tady měla knihovna své sídlo od roku 1909 do začátku 60. let 20. století. Zde nám herec ND pan Marek Sýkora přečetl úryvek z historické romance 1966 (jak zní podtitul vybrané knihy *Potrat*) od amerického spisovatele Richarda Brautigana. Ukáзка nás zavedla do jedné zvláštní knihovny v San Franciscu, kam lidé nosí své vlastnoručně napsané knihy, ty ale pak už nikdo nikdy nehledá.

Fiktivní knihovna v Naivním divadle ztichla a potměněla, posluchači i organizátoři se rozešli a zůstávají vzpomínky: na příjemná setkání, zajímavá místa a ukázkou, na profesionální výkony účinkujících. Tak se budeme těšit zase na příště!

Odkaz na report GenusPlus, autor Ing. Zdeněk Dam

<http://www.genusplus.cz/zblizka/styl-literatour-2014-vyprava-po-stopach-pestreho-zivota-knihovny>

Martina Sanetnicková

Michail Bulgakov: Knihčepní

(ukáзка z *Literatour 2014*)

*Na jedné železniční stanici jsem navštívil pojízdnou knihovnu, kde knihovník v „rudém koutku“ provozoval i výčep.
Od našeho dělnického dopisovatele*

„Račte! Tamhle je volno. Hned vám to tam utřu. Co si dáte? Pivečko nebo nějaké počteníčko?“

„Vasjo, knihčepní se ptá, co chcem... Knížku nebo pivo?“ „Pro mě ča... časák a chlebiček.“

„Časopisy nevedeme.“

„Kurňašopa, jak nevedeme?“

„Takový výrazy si vyprošuju.“

„Já důra... důrazně protestuju!“

„Bud' vod tý lásky a hoď nám sem dvě velký piva!“ „Azbuku, dílo soudruha Bucharina, máte?“

„Zrovna ho přivezli. To si dáte, je to lahůdka! Gerasime Ivanoviči, Jednoho Bucharina a jedno světly!“

„Slanečky s kaviárem.“

„Ty slanečky byly pro vás?“

„My bysme chtěli něco ke čtení.“

„A co by to mělo být?“

„No, třeba toho Gogola.“

„Vy ho chcete domů? Domů nepůjčujeme. Konzumovat, chci říct číst, můžete jenom tady.“

„Objednal jsem si řízek. Jak dlouho na něj ještě budu čekat?“

„Hned. Nevím, kam dřív skočit. *Erfurtskej program* vám za chvíli přinesou ze skladu.“

„Zdar, pánové!“

„No nazdar! My jsme tu už vod rána. Čteme na zdraví!“

„Koukám, že už máte pěkně načteno. Čím jste se tak zřídili?“

„Kritikem Bělinským.“

„Tak na kritika!“

„Na zdraví předsedy našeho koutku! A poprosím dva exempláře stoličný.“

„Moment! Doneste nám šunku. A pro kluka něco o Komsomolu, ať se vzdělává.“

„Mohu nabídnout *Dějiny hnutí*.“

„No tak sem s tím *Hnutím*, ať si kluk počte.“

„Já ze všech spisovatelů nejvíc zbožňuju Trjochgorného.“

„Slavnej člověk. Zdobí všechny zdi, dokonce i na lahve se dostal.“

„Náš Gerasim Ivanovič poskakuje jako orel.“

„Dobroditel náš! Každého obšťastní, každému donese...“ „Učiněný anděl!“

„Gerasime Ivanoviči, jménem skupiny čtenářů před vámi smekám.“

„Nemám čas, chlapi... Pij... totiž čtete, prosím.“

„Člověk umře a neštěkne po něm ani pes...“

„Zmizí pod drnem... už nikdy se nepoveselí... s kamarádama!“

„Nalej... nalej nám!“

7. října 1924, Gudok

Rok české hudby v hudební knihovně



Rok 2014 je jako každý rok zakončený čtyřkou oslavou české hudby. Do těchto let spadají významná výročí českých skladatelů: Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Leoše Janáčka, Bohuslava Martinů, Josefa Suka, Jana Dismase Zelenky a dalších.

Česká republika se v tomto roce snaží propagovat a přiblížit českou hudbu co největšímu počtu posluchačů doma i v zahraničí.

Hudební knihovna se také podílí na této propagaci.

Celý rok vás budou provázet tematické výstavy o životě a díle českých skladatelů. Dosud to byli Eva Olmerová, Jaroslav Křička, Petr Eben, Jiří Šlitr, Antonín Švorc, Karel Kryl, Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Jan Klusák, J. K. Vaňhal.

Dále jsme uspořádali pět hudebních pořadů o české klasické hudbě nejstaršího období po národní obrození od pana Vladimíra Hrdiny. A dále tři hudební pořady o české populární hudbě od pana Jana Prchala. V květnu v knihovně vystoupil dětský pěvecký sbor Kokrháček a předvedl, jak dobře zpívá české lidové a populární písničky. Také jsme propagovali moderní českou hudbu pomocí webových stránek orchestru Berg, kde se soutěžilo o nejhezčí českou moderní skladbu.

Na druhou polovinu roku připravujeme recitál sólistky Divadla F.X. Šaldy paní Věry Poláchové Kavanové, výtvarnou soutěž dětí z prvních ročníků ZŠ na téma Smetanova Má vlast, hudební



pořady o klasické a populární hudbě a tematické výstavy o životě a díle našich skladatelů a umělců.

Jarmila Mejstříková

Literární vycházka po stopách Christiana Weise

Také v letošním roce jsme pokračovali v započaté tradici. V pátek 23. května 2014 se uskutečnila literární vycházka po stopách Christiana Weise, která byla věnována tomuto pedagogovi, knihovníkovi, badateli, historikovi a básníkovi. V pořadí již třetí literární vycházka (předchozí v Polsku a v Česku) vedla

z Hrádku nad Nisou do Žitavy, dále na Oybin (Ojvín), zpět do Žitavy a končila opět v Hrádku nad Nisou. Organizace letošního setkání knihovnic a knihovníků ze tří zemí Euroregionu Nisa se ujala německá strana, která zajistila literárně-historický výklad. S financováním akce a organizací vlakového spojení pomohla česká strana.

Sešli jsme se v dobré náladě v 10.00 před vlakovým nádražím v Hrádku nad Nisou, v celkovém počtu 24 účastníků. Nádraží není příliš útulné, ale přesto jsme se plni elánu před ním společně vyfotili. Jízdenky bylo nutné koupit ve vlaku, neboť nádraží v Hrádku nemá ani pokladnu, ba dokonce ani WC, bohužel. Jízdenky LIBNET5+ jsou pro skupinovou jízdu do Německa ideální, velmi levně vyjde i jízda úzkokolejkou





z Žitavy do Ojvína, za kterou bychom normálně zaplatili 12 EUR za jednu osobu. Parním vláčkem jsme se přepravili do Ojvína, kde už nás očekával pan Uwe Kahl, vedoucí odborného oddělení knihovny Christiana Weise v Žitavě, historického fondu starých tisků. Velice barvitě nás seznámil s životem a dílem Christiana Weise (1642–1708). Svůj výklad doplnil ukázkami domů, s kterými byl život Christiana Weise spjat a přehlednou mapkou jejich umístění v Zittau.

Christian Weise se narodil v roce 1642 v Zittau. V letech 1648–1659 navštěvoval gymnázium v Zittau, poté absolvoval magisterské studium v Lipsku. Doufal v místo učitele na lipské akademii, to ale bohužel nedostal. Období 1668–1678 pro něj bylo obdobím vandrování, pracoval i v Halle u dvora,

pak se mu podařilo získat místo na univerzitě v Helmstedtu, byl pedagogicky činný i v dalších městech. Vyučoval politiku, rétoriku, poezii.

V roce 1671 se oženil s dcerou pastora, Reginou Arnoldovou. Teprve třetí syn (jehož narození stálo matku život) přežil svého otce. Roku 1678 se stal rektorem na gymnáziu v Zittau, stal se též knihovníkem radniční knihovny. O rok později se Christian Weise podruhé oženil s Annou Reginou Nesen, pocházející z majetné a vlivné žitavské rodiny. Jejich syn zemřel krátce po narození.

Christian Weise žil a působil 30 let v Žitavě, zemřel v 66 letech a s nejvyššími poctami byl pohřben tamtéž, v kostele Johanniskirche v roce 1708. Byl nejen významným pedagogem, rektorem na gymnáziu, ale i básníkem



a autorem divadelních her, některé z nich se ve zkrácené verzi hrají dodnes.

Malebný Oybin nás zaujal nejen tím, že tam zcela v cimrmanovském duchu Christian Weise pravděpodobně nikdy nebyl, ale i zříceninou hradu z roku 1256, kde císař Karel IV. založil ve 14. století celestinský klášter. Velkou pozornost jsme také věnovali evangelickému kostelíku s dřevěným stropem a centrální kazatelnou. Někteří z nás se tam tak zapomněli, že ztratili první část výpravy, a zpět na nádraží jsme dorazili ve dvou skupinách.

Do Žitavy jsme už ale odjžděli společně a opět jsme si mohli užít romantiku na otevřené plošině parního vláčku, chvílemi zahalení kouřem z lokomotivy.

V Žitavě jsme měli možnost navštívit barokní sál v Heffterbau, součást

žitavských muzeí. V tomto sále byla za časů Christiana Weise umístěna knihovna patřící k žitavské radnici. V letošním roce slaví žitavská knihovna 450 let od svého založení – v barokním sále nám pan Kahl ukázal listinu, která potvrzuje toto datum.



Naši společnou literární vycházku jsme zakončili opět v Hrádku nad Nisou diskusí u dobrého oběda. Polští

kolegové navrhli jako příští téma vycházky norský kostelík Wang, ke kterému se váže tvorba několika polských autorů.

Naše společná setkání jsou vždy prostorem pro neformální výměnu informací a zkušeností a též příležitostí pro získání znalostí o literární minulosti

a tvorbě našich sousedů. Děkujeme za laskavý finanční příspěvek Euroregionu Nisa, literární vycházka byla podpořena z projektu „Zintenzivnění přeshraniční spolupráce v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa“.

Blanka Konvalinková

Živá knihovna



V pondělí 7. dubna 2014 se od 9.00 do 13.00 hodin již počtvrté v naší knihovně uskutečnila akce zvaná Ži-

vá knihovna. Jde o netradiční způsob půjčování tzv. živých knih ve formě půlhodinového dialogu s lidmi se zajímavým životním příběhem. Cílem Živé knihovny je odbourat předsudky a stereotypy spojené s některými skupinami obyvatel (národnostní menšiny, cizinci, homosexuálové, věřící apod.). Letos bylo k dispozici čtrnáct „knih“. Akce byla určená především žákům základních a středních škol Liberce a Turnova, kteří realizovali více než sto „výpůjček“.

Táňa Holčáková

Na návštěvě u sousedů

Dne 6. června 2014 ve čtvrt na devět na vlakovém nádraží v Liberci začala cesta tří knihovnic, čtrnácti dětí ve věku sedm až deset let a jedné paní vychovatelky z machnínské školy za hranice České republiky i všedních dnů – Do Žitavy a žitavské Christian-Weise-Bibliothek. Tato cesta byla zakončením několikaměsíční práce, kterou přinesl projekt Krajské vědecké knihovny v Liberci „Na návštěvě

u sousedů“. Jde o projekt financovaný z Fondu pro partnerskou spolupráci Statutárního města Liberec.



V rámci dotace z uvedeného fondu jsme nakoupili dětské knihy německých autorů v českém překladu pro po-



literatuře, o našich německých sousedech, jejich dějinách a i o tom, co nás spojuje a odlišuje. A následně na základě přečtených příběhů namalovali výkresy. Ty jsme se čtrnácti dětmi, které byly vybranými zástupci machnínských školáků, vyvezli do žitavské knihovny. Domluvili jsme si exkurzi pro děti a předání výtvarných dílek tamní paní ředitelce. Žitavská knihovna během prázdnin uspořádá z výkresů výstavu, která představí pohled českých školáků na německou dětskou literaturu.

bočku Krajské vědecké knihovny, která se v minulém roce přestěhovala do Základní školy Ostašov, odloučené pracoviště Machnín. Školáci si knížky spolu s učitelkami, paní vychovatelkou a rodiči přečetli, povídali si o německé

Na vlakovém nádraží jsme se všichni sešli natěšení na dobrodružnou cestu. Počasí nám přálo, nikdo se nezpозdil, takže jsme zakoupili jízdenky do Žitavy LIBNET5+, které nám platily nejen na vlak, ale zároveň i na žitavskou





a libereckou městskou hromadnou dopravu, a vyrazili směr Žitava. Po pohodlné cestě vlakem jsme přesně podle rozvrhu přijeli na žitavské nádraží. Ke knihovně jsme dorazili s mírným předstihem, takže jsme se ještě nasvačili u kašny před knihovnou. Potom jsme přesně na čas vstoupili do žitavské knihovny, kde se nás okamžitě ujala paní ředitelka Carola Becker. Uvítala děti i nás a provedla nás knihovnou. Naše paní ředitelka Blanka Konvalinková výborně pro děti i neněmčináře její slova překládala. Ze spodního patra, kde sídlí knihovna pro dospělé, jsme brzy vystoupali do vyššího patra, kde je úžasně útulné a příjemné dětské oddělení žitavské knihovny. Knihovna sídlí v historickém, krásně zrekonstruovaném domě (Salzhaus) a v dětském oddělení je vše, co si dětská duše může

přát. Musím uznat, že naši němečtí sousedé mají jednu velkou výhodu. Německá legislativa umožňuje půjčovat v knihovnách i CD, videokazety a DVD s filmy a počítačovými hrami bez většího omezení. Bohužel u nás je půjčování těchto druhů dokumentů značně omezeno kvůli Autorskému zákonu a nevypadá to, že by se řešení našlo v nejbližší době. Dětem učarovalo i množství deskových her, které knihovna nabízí svým čtenářům a uživatelům k dispozici nejen na místě, ale i k vypůjčení domů. V knihovně jsme strávili hodinu a děti jsme museli popohánět, aby knihovna mohla otevřít pro své běžné čtenáře. Z knihovny nás paní knihovnice Iris Herrnbrodt dovedla na zastávku žitavské MHD. V Žitavě jezdí MHD po okruhu ve směru hodinových ručiček a my jsme měli štěstí.



Na místo našeho dalšího „dobrodružství“ jsme to měli pouhých deset minut jízdy autobusem. Rozhodli jsme se totiž využít dne v Žitavě a jít se s dětmi podívat do místní ZOO (Tierpark), která je umístěna na okraji města v lesoparku. Vstupné pro organizovanou skupinu bylo 3,5 EUR pro dospělého a 1,5 EUR pro dítě. Zoopark nás i děti

okouzli. Podařilo se tam zprostředkovat blízký kontakt návštěvníků se zvířaty, mnoho výběhů je pro návštěvníky přístupných. Za sebe musím říct, že uvnitř ve výběhu klokanů jsem byla poprvé a pásovice jsem na živo na blízkost necelého metru viděla také poprvé. Myslím, že většina dětí v žitavské ZOO prvně na vlastní oči spatřila živou lišku a tučňáka si asi nikde jinde také zatím děti nepohladily. Celý lesopark je ekologicky upraven ve dřevě a přírodních materiálech, jména zvířat jsou psaná v několika jazycích, včetně češtiny. Pro děti byly vítanou atrakcí kouzelné dřevěné chaloupky a hřiště roztroušená po celé ZOO. Po půl třetí se ale náš čas v zooparku naplnil a museli jsme se vydat na cestu na nádraží. Pojali jsme to jako pokračování „výletu“ a dva a půl



kilometru k vlaku jsme absolvovali po svých. K vlaku jsme dorazili přesně na čas a v 15 hodin a 19 minut jsme vyjeli zpátky domů. Děti, které byly celý den báječné a hodné, už byly řádně unavené množstvím zážitků a i my čtyři dospělé ženské osoby jsme si rády sedly. Děti s paní vychovatelkou se s námi rozloučily na nádraží v Machníně, kde na děti již čekali rodiče.

Jsem velmi ráda, že projekt byl tak úspěšný, přinesl nejen nové knížky pro machnínskou knihovnu, ale i nové znalosti a zkušenosti dětem z machnínské školy. Pro mnohé z nich to byl veliký

zážitek, samy bez rodičů jely do ciziny a byly překvapené, že je to stejné jako u nás, někdy hezčí. Nakonec děti měly jediný úsměvný problém. V kašně před žitavskou knihovnou si prohlížely vodu a usoudily, že rozdíl je. My v Čechách máme modrou vodu, v Žitavě mají zelenou. Tak se ptaly, jestli všude v Německu mají zelenou vodu. A já si myslím, že i přes všechna naše vysvětlování jim někde v jejich malých hlavičkách zůstane navždy pochybnost o barvě německé vody.

Andrea Hrušová

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

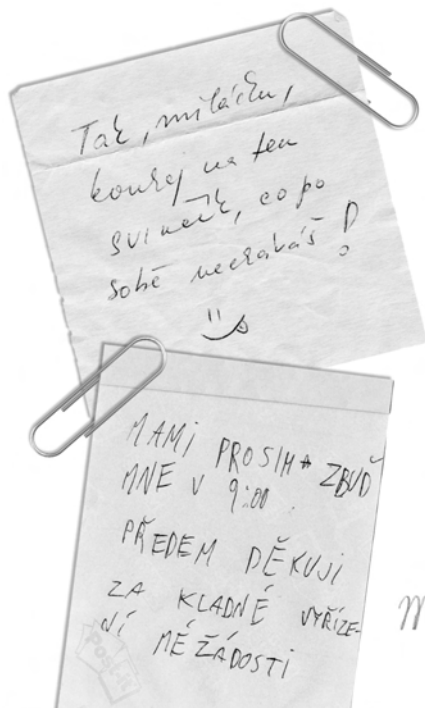
Co se našlo v knihách aneb Jedinečná sbírka záložek

Na našich facebookových stránkách se již několik let občas objevují nálezy z vrácených knih. Rozhodli jsme se tuto sbírku zpřístupnit také čtenářům Světlíku, kteří třeba na facebook neza-
brousí.

Poprvé jsme sbírku představili na výstavě k deseti letům existence nové budovy knihovny před čtyřmi lety. Poněvadž se rozrostla, bylo třeba ji uspořádat. V tomto čísle znovu přinášíme ukázky z věčné kategorie Krátké vzkazy.

Kateřina Trojanová





Mamince!

Ahoj Mami
jak se máš?
já se mám
dobře
jenže
se nudím
m



Mauketa Ahoj Looj

Karlíkovi

V neděli o 9~hod. hraje mistr utkání
s naším C. Doufám že se dostavíš v čas.

Pozval jsem oba z Rášnic jeti Rozumek
již zdrav. Jinak natoupíte s Jírcákem.

1 tah: 4, 45, 7, 15, 3, 27 (1)

2 tah: 30, 1, 35, 48, 22, 20, (21) Mámnap

Pátek 16.1.1976.

Ahoj Lenko.

Asi se divíš proč Ti píšu dopisy dva. ~~Na~~ Nezlob se poro,
ale já jsem nepřes čas Ti jej poslat, proto ho přikládám
k tomu prvnímu. Děkuji Ti za pěknou knihu k vánocům.
Udělalas mi velkou radost. Magneták již mám a je moc fajn.
Ještě Ti chci říct, že o prázdninách bude ten tábor zase
na KONOPIŠTI. Nezapomni mi odpovědět na ty otázky a knížku
Až zazní volání mi pošleš do poloviny března. Měj se se
dobře. Hodně úspěchů ve škole Ti přeje
Brzo - napiš.

Slávek.

AHOJ ZUZÍ,

tak duo se mi máš, zlatičko moje...
Zveho, musím se ti krasne moc ospra-
vednit za to, že som ti minule sľúbila
list a tebe som pravdepodobne nič nepísala,
čo preto lebo je bábä sklenotické som
ho natútila zabudla poslať ale doteraz
keže je napísaný... zlat' už neaktívny

Král Jan a rek, co byl fuč...

jednoslabičná pidipovídka

„Aj, viz,“ dí stráž. „Tam ten oř a na na něm pán. Kam ten cval? Že by jel sem? Zda už dal náš pán daň? Je tu, jdem blíž! Má štít a na něm lev ... sám král Jan – šok! Co chce tu? Proč sám? Kde má voj? Hned spusť most!“

Král vjel v hrad a hned všech hlav sklon mu vzdal hold.

„Bud' zdrav, ty, kdos náš pán,“ řek' kněz.

„Leč náš rek je pryč, již dva dny. Jel v říš, na hrad Lauf.“



„Však ví proč,“ křikl král. „Jen co čul, že chci jet sem, tak bič a pryč, však já to vím – ty víš, o co jde?“

„Ééé, ne,“ žblept' kněz.

„O spor jde!“ na to král. „Teď však chci pít!“ štek.

Vtom kluk: „Už je zde voj a ptá se, zda zde dlí král!“

„Mlč, král je tu, ať stráž dá pryč trám z vrat.“

Voj vjel v tvrz co host a hned pil, neb byl jak troud. Král tam též pil. (Jan měl moc rád mok i kvas – a to dost – ač byl král Čech, tak pil jak Dán.) V tom houk' na dvůr, kde furt stál ten kněz jak sloup a bled', byt' král už sed v síň a tam lil mok v chřtán.

„Pojď sem – jsi Čech? Já už vás mám tak dost. – Přec jen jsem tu král už moc let – což byl plán, jež měl už můj děd... Však jen co jsem sem vjel, byv kluk, hle, co rek, to zrak jak stír, to vous jak cap, i ten puch jak z koz, či co, a to furt. Jen vlas jich byl jak len. Na to zde Čech byl vždy hrd! Pche! A tak jen snad ten váš pán tu zdál se mi být chlap, s nímž jsem tu rád pil, či štal zvěř a tak. Měl jsem jej i rád – měl – pro vtíp a vhléd, jež dal znát, kam jen pách'. A těch děv, co měl, kdy chtěl – lump,“ král se jal v smích, hned však jej zas' sňal.

„Leč, král jsem tu já.“ – To když řek', byl už zas jak led.

„Váš rek je jen můj man – to je co's jak pšouk. On však byl jak květ a bral mi můj šarm. Kde dlel on, tam zář! A já byl jen noc. Ve všem byl prv! Tak to chtěl Bůh? Já jsem král! Já! Tak zrál ve mně vztek.“

„A tu, šlo to ráz na ráz, pěst o stůl – buch, džbán na zem – křach, – dost! Byl z něj znát div, však já dál: 'Slyš – nech mi cos, v čem byl bych prv jen já a jen v tom nechť můj um je dál než tvůj' – pak vzal jsem jej v síň, neb kol byl lid, a tam jsem mu šept, v čem jen já chci být prv. Ten váš rek se mi smál jak vůl a rděl se. Leč pak mi ten slib dal: 'Jsi můj král, já Tvůj man, máš to mít!' I na čas jsem měl klid, byv zas jak lev. Leč, byl to přec jen klam. – On mi lhal! A tak je teď fuč. Srab!“

Král zved' zas džbán, vstal, šel kus dál – zrak měl v ten ráz jak tuň. I kněz zřel ten lesk slz. Nu, vstal též a šel blíž.

„Jsem kněz...“ Král naň vzhled', jak by znal, co chce kněz dál říct – že též chce znát ten taj – co byl ten um, v němž Jan chtěl být prv a náš rek mu to vzal? A král mu to šept' v slech – tvář v ten ráz jak růž: „On „„chcal““ tak, že proud pad' dál.“

Jiří Bartoš Sturc

Z regionu

Čtenář roku 2014 Libereckého kraje

Ve středu 20. 3. 2014 byl v Krajské vědecké knihovně v Liberci vyhlášen Čtenář roku 2014 Libereckého kraje.

Do letošního projektu Čtenář roku se v Libereckém kraji přihlásilo 10 knihoven (Jablonec nad Nisou, Jindřichovice





pod Smrkem, Cvikov, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Liberec, Železný Brod, Semily, Turnov, Doksy a Česká Lípa) a slavnostní vyhlášení proběhlo za účasti většiny nominovaných, které doprovázeli zástupci jednotlivých knihoven. Dlužno podotknout, že Čtenáře roku jsme vyhlašovali již po čtvrté! V roce 2011 bylo soutěžním kritériem množství vypůjčených knih za rok 2010 a čtenářkou roku 2011 byla vyhlášena paní Světa Půčková z České Lípy, která si v roce 2010 vypůjčila 537 knih. V roce 2012 byla ústředním kritériem délka členství v knihovně a oceňovali jsme naše nejvěrnější čtenáře – tj. čtenáře, kteří jsou nejdéle v evidenci našich knihoven. Titul Čtenář roku 2012 získala paní Dana Ceóová, která již od roku 1937 navštěvuje Městskou knihovnu v Semilech, a konečně v loňském roce jsme čtenáře roku vybírali z řad našich dětských





uživatelů a hledali jsme dětského čtenáře, který nejen hodně čte, ale do knihovny také často chodí, účastní se různých akcí a soutěží, které knihovny pořádají. Čtenářkou roku 2013 se stala Lucie Kolková ze Cvikova. Letos jsme vybírali a ocenili čtenářskou rodinu! Zadání to vůbec nebylo jednoduché, mezi našimi uživateli jsme hledali rodiny, které pravidelně dochází do knihovny, jednotliví rodinní příslušníci si pravidelně půjčují knihy a samostatně nebo společně se celá rodina účastní akcí svých knihoven. Na počátku neřešitelná záležitost se díky mravenčí práci našich kolegů ve službách a znalosti jejich „čtenářského terénu“ ukázala jako neobyčejně zajímavá a nová zkušenost, opět jsme objevili mezi našimi uživateli skvělé osobnosti, báječné děti, kteří dohromady navíc tvoří úžasnou rodinu. Tomu ostatně odpovídala i atmosféra slavnostního vyhlášení, kdy byli

všichni nominovaní svými knihovnami představeni a my měli možnost poznat šikovné děti, které chodí často do knihovny, účastní se jejích programů a spolu se svými rodiči i prarodiči rádi a hodně čtou.

Všichni nominovaní obdrželi z rukou Mgr. Jiřího Šolce, náměstka primátorky Města Liberec, ředitelky KVK Mgr. Blanky Konvalinkové a předsedkyně Regionální organizace SKIP LbK PhDr. Dany Kroulíkové knihy, dárkové předměty a diplomy, které věnoval jednak Liberecký kraj, jednak Regionální organizace SKIP Libereckého kraje. Nadace Škola hrou, zastoupená Ing. Lidií Vajnerovou, věnovala účastníkům vstupenky do Libereckého Aqvaparku a IQparku. Absolutním vítězem a tedy Čtenářem roku 2014 Libereckého kraje se stala čtenářská rodina Čapkových z Turnova, kterou nominovala za dosažených 497 výpůjček v roce 2013

Městská knihovna A. M. v Turnově. Vítězná rodina obdržela od SKIP ČR a hlavního sponzora čtečku elektronických knih a šanci zúčastnit se vyhlášení cen Magnesia Litera a atraktivního programu v Praze, který bude absolutnímu vítězi věnován.

Po slavnostním vyhlášení, gratulacích a společném focení čekal na děti zábavný program – Hlavolamy, vědecké hračky a pokusy Zdeňka Rakušana a zájemcům byla nabídnuta prohlídka Krajské vědecké knihovny. Vyhlášení Čtenáře roku proběhlo na Liberecku ve slavnostním a důstojném duchu, který byl umocněn velmi osobní a přátelskou atmosférou a všichni účastníci si odpoledne v knihovně náramně užili. Projekt Čtenář roku je další příležitostí, jak dát o sobě vědět, jak dát vědět našim uživatelům, že si jejich vztahu k četbě hluboce vážíme, a konečně je to také příležitost přivést do knihoven tisk, zřizovatele, širší veřejnost.

Dana Kroulíková
SKIP Libereckého kraje

O seniorech v Liberci



Celodenní seminář „**Senioři v knihovně – knihovny**“ pro seniory uspořádal

liberecký Svaz knihovníků a informačních pracovníků ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a konal se 27. 5. 2014. Byl to úplně první projekt tohoto druhu, pro jehož realizaci se regionální výbor SKIPu rozhodl. Jednak to bylo poprvé, co jsme pořádali a realizovali odborný seminář, jednak jsme poprvé na takový projekt žádali o grant MKČR prostřednictvím SKIPu ČR. Téma bylo jednoznačně vybráno, protože se domníváme, že dané problematice se komplexně v knihovnách nevěnujeme a přitom je seniorská populace jednou z našich významných, ne-li mnohde největších uživatelských skupin. Seminář jsme chtěli uspořádat primárně pro knihovnickou veřejnost Libereckého kraje a obsah pojmut širěji, od teoretického rámce až po jakýsi „inspiromat a nápadník“.

K našemu překvapení se po zveřejnění akce přihlásili kolegové z řady vzdálených míst a knihoven různých velikostí i typů. Do velkého sálu liberecké knihovny se nakonec sjelo téměř sedm desítek knihovnic a knihovníků, kteří vyslechli neobyčejně zajímavé přednášky a podnětné příspěvky. Prvním příspěvkem bylo vystoupení PhDr. Michala Šeráka, Ph.D. z katedry andragogiky a personálního řízení FF UK, který posluchače uvedl do dané problematiky a v přednášce „Senioři – výzva pro knihovny“ nastínil vývoj sledované oblasti, příležitosti i rizika, která před (nejen) knihovnami stojí. PhDr. Eva Pešková z Mladoboleslavské univerzity 3. věku přiblížila význam a funkce zájmového vzdělávání seniorů, zejména jeho aktivizační a sociální role. S ohledem na působení



dr. Peškové v Mladoboleslavské univerzitě 3. věku jsme získali řadu námětů na možné aktivity v knihovnách a současně z vlastního seniorského pohledu nám paní Pešková předala řadu postřehů, doporučení i možných úskalí z práce se seniorskou populací. Odpolední blok byl věnován dobrým příkladům z praxe, tedy projektům, které v knihovnách úspěšně probíhají a jsou vyhledávanou aktivitou v daném místě. Mgr. Marcela Güttnerová, ředitelka Městské knihovny Litvínov a současně trenérka paměti II. stupně, představila posluchačům oblíbené Hrátky s pamětí, které se pravidelně v litvínovské knihovně realizují a jejichž základy jsme si sami mohli vyzkoušet v závěru prezentace, abychom alespoň nepatrně ochutnali podstatu i vtip tréninku paměti. Posluchačům se dostalo i informace o možnostech vzdělávání v oblasti trénování paměti, systému certifikace

Společností pro trénování paměti a mozkový jogging, jakož i o aktivitách SKIPu v této oblasti – o sekci Trenérů paměti SKIP ČR. A konečně poslední příspěvkem a příkladem dobré praxe bylo vystoupení Bc. Aleny Matěchové, ředitelky Městské knihovny v Semilech, která představila Virtuální univerzitu 3. věku – úspěšný a skoro bych uvedla mimořádný projekt několika českých univerzit. Účastníkům semináře byla předána kompletní informace o tom, jak se k VU3V připojit, co je potřeba pro realizaci splňovat, jaké náležitosti třeba zajistit a koho kontaktovat. Kromě formálních záležitostí nám Bc. Alena Matěchová předala i osobní zkušenosti s organizací VU3V v semilské knihovně, upozornila na důležité prvky a především zmínila všechna pozitiva, která tento projekt přináší jak knihovně, městu, tak i jeho účastníkům. V rámci diskuse informovala přítomné



kolegyně Iveta Novotná z Městské knihovny v Chrudimi o vzniku **Sekce SKIP „60+“**, v níž se mohou setkávat všichni, kdo se zajímají o práci se seniory. V nejbližší době bude zřízena webová stránka této sekce, kde budou zveřejněny všechny potřebné informace.

Co dodat závěrem – seminář otevřel velmi zajímavá témata, která mohou být pro knihovny skutečnou výzvou – v řadě našich obcí a měst chybí instituce, které se seniorské populaci systematicky a důstojně věnují a jsou vyhledávaným partnerem pro sledovanou uživatelskou skupinu a současně i pro město či obec ve smyslu poskytovatele dotace, provozních podmínek, aj. Děkuje se rovněž Krajské vědecké knihovně za poskytnutí důstojných prostor pro uspořádání našeho semináře a pomoc

i zázemí pro veškerý hostitelský servis. Všechny prezentace jsou k dispozici na webu liberecké knihovny nebo SKIPu ČR.

Dana Kroulíková
SKIP Libereckého kraje

Nová knihovna v neuvěřitelně dlouhé obci

Touto neuvěřitelně dlouhou obcí, která se táhne údolím podél potoka v délce několika kilometrů, se zalesněným, zdaleka viditelným kopcem Výhledy v blízkosti státní hranice s Polskem, je obec Vítkov.

Od dob, kdy nemá Vítkov svůj obecní úřad, se stal součástí města Chrastavy. A právě v této obci s cca 350 obyvateli se podařilo vybudovat knihovnu v nových prostorách, které nabízí příjemné prostředí s veškerým vybavením a zázemím, které knihovna obce této velikosti má mít.



Vítkovská knihovna dosud sídlila v bývalé hasičské zbrojnici, která byla vybudována v tzv. akci „Z“. Již dávno nesplňovala požadavky kulturního



zařízení, nebyla zde pitná voda, ta užitek často netekla nebo v zimním období zamrzala. Teplota v zimě bývala často pod nulou, což se pochopitelně odrazilo i v návštěvnosti a nezájmu občanů o nabízené akce. To, že nemohl fungovat Internet ani kopírka, je pochopitelné. I přes tyto nevýhodné podmínky se podařilo knihovnici paní Matoušové, která dříve pracovala jako vedoucí Městské knihovny v Chrástě a v roce 2011 se ke knihovnické práci na pár hodin týdně vrátila, aktualizovat a kompletně přeznačit knihovní fond, jehož přehlednost čtenáři určitě uvítají.

Stěhování knihovny proběhlo do bývalého služebního bytu v I. poschodí budovy MŠ a ZŠ. Byt byl rekonstruován, došlo k výměně elektrických rozvodů, zabudování střešního okna do dětského oddělení a opravě schodiště.

Vytápění nově vymalovaných a vyzdobených prostor je zajištěno ze základní školy. Knihovna je světlá, útulná, s odpovídajícím sociálním zařízením a lze si jen přát, aby sloužila vítkovským dětem i dospělým. Kromě rozmanité nabídky knih mohou obyvatelé i návštěvníci obce využít veřejný Internet. Fond knihovny je několikrát v roce doplňován o knižní novinky z výměnného fondu Krajské vědecké knihovny v Liberci, jehož Oddělení služeb knihovnam Liberecka s obecními knihovnami úzce spolupracuje a metodicky je řídí.

Umístění knihovny do těsného sousedství školských zařízení je velmi dobrým nápadem a určitě do budoucna přinese výhody při pořádání různých akcí a věřme, že i větší návštěvnost knihovny nejmenšími čtenáři.

Slavnostní otevření nové knihovny se uskutečnilo v pondělí 5. 5. 2014 za



účasti starosty Města Chrástavy pana Michaela Canova, místostarostky paní Zity Václavíkové, zástupce firmy Marvin style s. r. o., která prováděla opravy, pana Marka Sekáče a knihovnice paní Hany Matoušové. A samozřejmě mnoha občanů obce, kteří byli zvědaví

na nové kulturní zázemí, které dosud postrádali. Děti z MŠ a ZŠ připravily pěkný program s básničkami, písničkami a dramatizací dvou pohádek a potom si všichni zúčastnění prohlédli nové upravené prostory.

A jaké jsou plány do budoucna? Podstatně zlepšené podmínky knihovny, kvalitní připojení k Internetu a dotace z programu VISK3, kterou obdržela KVK v Liberci za projekt „Připojení knihoven okresu Liberec do regionálního knihovního systému Clavius REKS“ zkvalitní další knihovnické služby v tomto místě.

Knihovna dostane k užívání knihovnický systém Clavius, který umožní vložit veškerý fond do počítače a následně prostřednictvím Internetu zpřístupnit on-line katalog. Čtenáři si v něm



budou vyhledávat dostupnou literaturu knihovny ve Vítkově a ti zdatnější přes své čtenářské konto knihy rezervovat či prodlužovat výpůjční dobu. Ale to vše, až bude veškerý fond knihovny opatřen čárovým kódem. Do té doby uplyne ještě nějaký čas, knihovnici paní Matoušovou čeká ještě dost práce, jejímž výsledkem bude rychlejší a přehledné půjčování knih.

Kromě tohoto společného úkolu zůstává pro knihovnu ve Vítkově i metodické oddělení KVK v Liberci ještě jeden – vytvoření webových stránek, na kterých si čtenáři najdou veškeré informace o knihovně, pozvánky na akce,

nabídku nových knih a později i přístup do on-line katalogu. Budeme se snažit, aby čtenáři mohli web navštívit již koncem léta.

Práním všech, kteří se o tuto příjemnou knihovnu zasloužili, je, aby se z občanů Vítkova od těch nejmenších až po jejich babičky a dědy stali pravidelní čtenáři, kterým je četba nedílnou součástí života.

Snad i Vás přesvědčí fotografie i film o tom, že návštěva nové knihovny ve Vítkově stojí za to.

<http://www.youtube.com/watch?v=VMFIOBJNN84&feature=youtu.be>

Iva Slámová

Virtuální univerzita 3. věku v Semilech zakončila slavnostním závěrečným seminářem již šestý semestr



Ve čtvrtek 22. května byl v Městské knihovně Semily slavnostně zakončen již šestý semestr oblíbené Virtuální univerzity 3. věku. V tomto semestru studovalo 51 studentů ve

dvou kurzech: Život a dílo Michelangela Buonarroti a Dějiny oděvní kultury II. Slavnostní závěrečný seminář jsme pořádali v Semilech poprvé, zúčastnilo se jej 81 studentů z pěti konzultačních středisek. Přivítali jsme u nás studenty z Turnova, Dobrušky, Kněžmostu, Hořiněvsi a samozřejmě místní semilské studenty. Semináře se zúčastnila i Ing. Klára Nehodová, manažerka VU3V, a pan starosta Jan Farský, který přednesl svěží a působivou prezentaci Semilsko. Po skončení oficiální části navazovaly doprovodné programy – literární procházka po Semilech, prohlídka muzea či výstup na kostelní věž. Atmosféra byla skvělá, neformální, počasí nám přálo. Vzhůru do dalšího semestru!

Ája Matěchová

LIBERECKO

v české krásné literatuře VI.

Mezi romantismem a realismem

Marek Sekyra

Ve třicátých letech 19. století se naplno v české literatuře rozvinul romantismus, který ale záhy ve 40. letech vytlačuje tvorba realistická. Než se k tomuto období přesuneme, uvedeme ještě několik autorů, v jejichž díle nalezneme zmínky o Liberecku.

Karel Jaromír Erben (7. listopadu 1811, Miletín u Hořic v Podkrkonoší – 21. listopadu 1870, Praha) se naplno pokusil využít lidovou slovesnost v krásné literatuře, a to jak v próze, tak v poezii. Nejznámější je bezpochyby jeho *Kytice z pověstí národních* (1853), v níž nalezneme zmínky jen o vzdálenějších místech severních Čech, ve skladbě *Věštkyně* je zmiňována Bílina a Stadice, ve skladbě *Vodník* pak u poznámky starosvati ze severních Čech. Bližší nám budou *Písně a básně*, z nichž ve *Zvičinské znělce* popisuje Krkonoše (Tam z těch tmavých v oblak skrytých hor, Čechii co na půlnoci krejří, odkudž Labe stříbrovlny spějí...).

V *Pobádkách* (1865) nalezneme jedině v *Raráši a šetkovi* pověst z Běchar na Jičínsku, už ale za hranicemi kraje. Zato v odborných studiích je zmínka o Liberecku celá řada, některá ze širšího okruhu severních Čech či u hranic kraje. Ve *Starosvětských obrázcích* je to např. v textech *Anna Maria Švarcova*

z *Černhauzu* (zmínky o Frýdlantsku, Frýdlantu, Liberci, Černousích, Buřlovce, Loučné, Višňové a Oldřichově), *Mlýn způsobu nového v Jičíně*, *Městník hodin staročeských na Staroměstské radnici* (březen – krajina s obojí Bezdězí, září – strmé skaliny starého hradu Trosky), *Dějiny Chodů* (zmíněny: „horní prolomenina, kde Labe ze země vytéká“, Chlum/ec/ v horách Krušných; Borš z Řisemburka (Rýzmburk u Teplic) a Litoměřice).

Ve sbírce *Obyčeje národa českého* pak jde o texty *Ještě něco o polce* (Vokšice u Jičína, kraj Boleslavský), *Obětování zemi* (při bourání brány městské v Litoměřicích přišli na zazděné výklenky, v jichžto každém nalézalo se na postlání, rukou lidskou jako hnízdo upraveném, několik slepičích vajec...), *O dvojici a o trojici v bájesloví Slovan-ském* (Sitové v Boleslavsku; jméno hor Krkonošských, v kterémž se hlasitě ozývá jméno Krak, spojuje tuto báji českou zase s polským Krakem, hada potěratelem; symboly v českých pohádkách...;

kraje Litoměřický, Boleslavský – Kostomlaty jako Tatobity).

Z další literatury uveďme studii *Křištof Harant z Polžic*, v níž jde o následující zmínky: Nedařice = Nedaříž u Staré Paky; Václav z Sebusína; kraj Boleslavský, Hradecký; Albrecht z Valdštejna, kn. Frýdlantský; klášter kartoušský ve Valdicích blíž Jičína; statek Jilemnice s jeho příslušenstvím i se zámekem roketnickým.

Václav Bolemír Nebeský (18. srpna 1818, Nový Dvůr u Kokořína – 17. srpna 1882, Praha) se narodil na statku asi dva kilometry severně od Kokořína, kde jej kdysi připomínala pamětní deska, údajně uschovaná na obecním úřadě v Kokoříně. Chodil krátce do školy v Šemanovicích, pak ve Vidimi a po dvou letech v České Lípě. Již ve vzpomínkách současníků na jeho dětství nalezneme podobné prvky, které jej spojovaly s Máchou. „Starší lidé v Jestřebicích podnes si vypravují, jak toho podivného šafářova hochu celé dny vídali sedat na jeho zamilovaném místěčku – skalním to výběžku asi tři sta kroků od Nového dvora nad strání visícím (místo to nese posud jméno Nebeského, vtesané do skály), odkud s knihou v ruce po mnoho hodin nepohnutě se díval do tmavých lesů a hlubokých tůní. Tenkrát ovšem neuměli si to vysvětlit a nad podivným hochem nejednou povážlivě hlavou vrtěli – později však, když slavná pověst jejich kraje až k nim do těch skal a hvozdu pronikla, pochopili probudilejší z nich, co asi dělo se před lety v mladé hlavě hochově, a podnes dojímavá vděčnost prostého rolníka jestřebského na

památném onom útulku Nebeského občas zavěšuje věnce z jehličí a polních květů... Roku 1830 vstoupil na gymnasium litoměřické.“

Jeho nejvýznamnější dílo *Proti-chůdci* (1844) vzniklo v návaznosti na Máchův *Máj* a nezapře v sobě ani inspiraci místy jeho dětství, která ostatně inspirovala i dílo Máchovo. Přestože vše je v rovině neurčitosti, ve druhém zpěvu např. nalezneme scénérii, která může snadno evokovat Kokořínsko či blízké okolí Máchova jezera.

*Jezdec ale bral se cestou svou,
Kde se bor a úval otevíral,
Utěšený palouk rozestíral,
Nimž se vine potok skvělou nití,
Stříbrolesklé jezero se třpytí,
V němž se topí světla rudý svit.*

Podobně také např. ve čtvrté skladbě básně *V noci*:

*Ticho – kol jen mlejny klepou
A jen temným mírem šera
Sladký zpěv se leje děvy,
Jenž se bělá u jezera.*

Nebeského nejbližším přítelem byl vlastenec a rolník z Katusic u Mladé Boleslavi Jan Krouský, který jej finančně podporoval a s nímž podnikal občasné výlety po Čechách i blízkém zahraničí a který je také znám díky podpoře druhého vydání *Máje*, jehož rukopis se ostatně v Katusicích uchoval. Nebeský se však stýkal i s tehdejšími významnými představiteli české kultury, jako byl dnes zmiňovaný Karel Jaromír Erben či Josef Kajetán Tyl, jehož dílu se budeme věnovat v příští části seriálu.



Z chystané knihy Dopisy člověku Nathanielovi

Stanislav Kubín



SONETŮ MANDEL

Sonetů mandel od Čepelky
čtu. Usmívám se a trochu pláču,
že jsem kluk už dávno velký
a neproháním káču
na chodníku před domem.

Jako když smutek
se potká s usmíváním
nad časem, co utek'
tím marnotratným lhaním
si do kapsy tolik dřavé
od kamínků plných vzpomínání...

Sonetů mandel od Čepelky
čtu, usmívám se i trochu pláču,
že hrám jsem odrostl a jsem velký...
Čas někam skryl mi káču,
co proháněl jsem před domem.

TOUHA...?

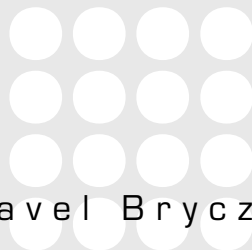
Jen zlehka, jako pírkó
Sny ještě v dlaně vzít
A zlíbat, polibky pokrýt
Tvé ruce vlídně podané
Čas uchopit
S časem plout
Čas toužíc zastavit
Gestem Faustovým
Nad hlubinou usmíření
Nad jejím tajemstvím
Poznáváním ve vlastním srdci
Ve chvíli usmíření
Se sebou samým v tichu modlitby
V té chvíli
Přijetí pravdy otců



Utajené maličkosti literárních velikánů

na motivy epizody z Hemingwayova
Pohyblivého svátku

P a v e l B r y c z



(mikrokomedie pro dva hrdiny a mikroskop)

Vypravěč: Ernest Hemingway s oblibou vyprávěl historku z pařížského období o svém příteli a zároveň konkurentovi, spisovateli F. S. Fitzgeraldovi.

Místo děje: pařížská kavárna dvacátých let.

Fitzgerald: „Ernie, řekni mi, proboha, už jednou pravdu...!“

Hemingway: „Ale říkal jsem ti to přece, Scotte, už stokrát. Opravdu se mi Velký Gatsby moc líbí. Je to skvělý román. Tvůj nejlepší. Věř mi!“

Fitzgerald (znepokojeně): „Ale vůbec nejde o Velkého Gatsbyho. Ani v nejmenším. Naopak jde o něco malého, velmi malého, nepatrného, miniaturního...“

Hemingway: „Proboha?!“

Fitzgerald: „Má drahá Zelda mi řekla, že nedokážu žádnou ženu uspokojit. Není to prý má vina. Je to otázka velikosti...“

Hemingway: „Velikosti?“

Fitzgerald: „Mám ho malého!“

Hemingway: „HM. Scotte, následuj mě do méj ordinace!“

Fitzgerald: „Prosím?!“

Hemingway (zasykne): „Na toaletu. Nechceš přece, abych tě vyšetřoval tady u sto-
lu...“

Oba pánové prudce vstanou od kavárenského stolku a pádí na záchod.

V kachlíkované místnosti před mušlemi stojí proti sobě oba velikáni literatury. Scottovi se perlí na čele pot. Kalhoty padají dolů i se spodkami.

Hemingway okamžik hledí dolů. Fitzgerald studem zavře oči.

Fitzgerald (se zavřenýma očima): „Tak co????!“

Hemingway: „Jsi úplně normálně vybaven, příteli. Na Zeldu to stačí.“

Fitzgerald (otevře oči): „Tak proč to říkala?“



Hemingway: „Aby tě vyřadila z provozu, kamaráde. Prostě tě chtěla postavit mimo svou ložnici.“

Pánové vyjdou z toalety a vrátí se ke svému stolku s červeným merlotem. Fitzgerald vypadá uchlácholený. Ale jen co se napije. Pak červ pochybnosti začne znova hlodat.

Fitzgerald: „Ne, ne, ne, Ernie, Zelda by mi to nikdy neudělala. Je mi oddaná. Miluje mě. Nelhala by. Myslím, že problém je opravdu ve velikosti.“

Heminway: „Sakra, Scotte. A co na toho tvého říkají jiné ženy. Taky si stěžují? Tak vzuň se, chlape.“

Fitzgerald: (*vyplašeně*) „Co to povídáš, Ernie? Ty nevíš, že jsem nikdy žádnou jinou než Zeldu neměl? Ona byla moje první a poslední.“

Hemingway: „Chyba! Chyba, Scotte. Tak to vidíš. Musíš poznat jinou ženu. Já vím, já vím, je to proti tvému svědomí, ale nemusí to být zrovna počestná žena, u počestné ženy by ses dopouštěl nevěry, ale když požádáš prostitutku, tak si prostě jen u profesionálky experimentem ověřuješ svoje tělesné rozměry.“

Fitzgerald: „Štětky, Ernie? Prostitutky, poběhlíce, šlapky, padlé ženy, kurtizány? Zbláznil ses? Myslíš, že nadarmo nazvali příjici francouzskou nemocí?! Mám skončit jako nešťastný Maupassant, který se syfilidou proměnil ve zvíře, které pojídá svoje zvratky?! Brrrrr! Ne, děkuji.“

Hemingway: „No, dobrá, do bordelu ne. Tak copak s tebou?“

Oba muži se odmlčeli. Hemingway chvíli usilovně přemýšlel.

Hemingway: „Už to mám, Scotte. Zайдeme do Louvru. Až uvidíš všechny ty klasické naháče na plátnech a sochy mistrů, tak už mi snad uvěříš, že se svou výbavičkou jsi naprosto normální a schopen uspokojit každou ženu!“

Fitzgerald: „Dobrá, vzhůru do Louvru.“

Spisovatelé hledí na kopii Michelangelova Davida.

Hemingway: „Spokojen?“

Fitzgerald: „Hm. Ano. Zdá se. Není malý?“

Hemingway (*zavříti*): „Scotte. Myslíš, že velikan Michelangelo, znalec mužské i ženské krásy, by si vybral nenormální model? Zvěčnil přímo ideální mužství. Tak když se s ním poměříš, vyjde ti, že jsi oukej a přestaň ze sebe dělat chudinku, běž a polož Zeldu na lopatky!“

Fitzgerald: „Ach, ano, myslím, že máš pravdu, příteli, David je v pořádku...“



Příběh o strachu a lásce otcovské i synovské

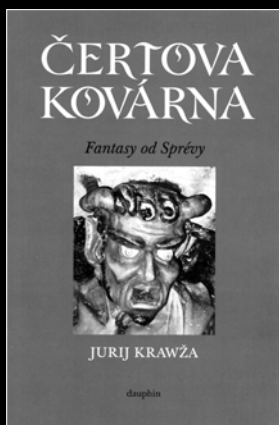
(Jurij Krawža: Čertova kovárna, z lužickosrbského originálu Čertowa kowarnja přeložila Zuzana Bláhová, vydalo nakladatelství Dauphin v roce 2013, 224 stran)

„Tohle je moc starý příběh. Stalo se to, když lidská práce byla ještě práce a když dovedná ruka řemeslníka ovládala opravdové umění. Když mistr dokázal sám z kusu kravské kůže udělat nejkrásnější boty a z kusu železa hodiny.“ Takhle za-

odstavci: „... tam, kde řeka Spréva, zvědavá jako dítě, běží krajem, tu nahlédne tam, tu zabroustí onam. Kde si hledá cestu, a staří o ní říkají, že neví, co chce.“ (str. 7) Jako bychom v dáli slyšeli „za devatero horami a devatero řekami...“, ale nějak nověji, krásněji, přesněji.

Knihu můžeme číst jako dobrodružný příběh, ale spíš jako pohádku s jejími typickými atributy, jako jsou kouzla, tajemné události a také a především je v ní, jak slibuje anotace: „daleká cesta do neznáma pro záchranu toho nejcennějšího“. Na pozadí příběhu otce, který hledá své syny je však patrná souvislost s tématem v Lužici aktuálním desítky let: země bezohledně likvidovaná povrchovou těžbou uhlí. Teplo a zisky směňované za zničenou přírodu, zánik tradiční kultury (včetně jazyka) a co je nejhorší – i narušení tradičních hodnot v mezilidských vztazích. Zřejmě je i paralela s literárními alegoriemi na diktaturu a zlo (= moc udržovaná pomocí strachu) jako jsou třeba Orwellův román 1984, Weissův Dům o tisíci patrech, Goldingův Pán much, Bradburyho 451 stupňů Fahrenheita atd.

Krawža sám v sobě nesl rozpor doby, ve které žil: na jedné straně byl obdařen velkým literárním talentem a na druhé straně podlehl politickému tlaku. Po převratu na počátku devadesátých let minulého století vychází najevo skutečnost, že Krawža aktivně spolupracoval s tajnou policií NDR (Stasi). Léta utajovaný vnitřní zápas mezi dobrem



činá fantasy novela – či spíše fantaskní pohádka – z pera lužickosrbského spisovatele **Jurije Krawži** (1934–1995) nazvaná **Čertova kovárna**. V národní literatuře Lužických Srbů je to žánr vzácný a přesto: jako by vyrůstal přímo z idylických představ o Lužici, nevelkém území uprostřed Evropy, kde ještě ve dvacátém století lidé na venkově věřili na vodníky a čerty a jiné nadpřirozené bytosti. A všichni žili pospolu v těsném sepětí s přírodou. Alespoň tak se to jevílo zvenčí. Kdeže se ten kraj nachází? Krawža to říká ve druhém

a zlem vyhrzl na povrch a spisovatel se s tím pokusil vypořádat alegorickou literární zpovědí. Tak alespoň na mne působí tento poslední spisovatelův opus. Jeho poselství totiž nezůstává jen v rovině ekologického varování, ale především v umělecky přesvědčivém zobrazení síly otcovské a synovské lásky v zápase se strachem, nastraženým mocnostmi zla. Krawža sice svůj zápas v reálném životě prohrál, ale jeho kniha jako svědectví o poctivosti snahy překonat už konečně moc zla, tady zůstává. Zejména zpodobení duše země (v užším smyslu též vlasti jednoho národa) jako krásné ženy – nositelky životní síly. To ona vyslovuje naději na uzdravení poté, kdy temné síly jsou poraženy, a zároveň i naději, se kterou Krawža psal svůj příběh: že v lisu těžkých chvil ze sebe vydá to nejlepší.

Ocitujme ještě alespoň závěr knihy, kde se osamělí hrdinové vracejí apokalyptickou krajinou někdejšího domova: „... zničeně seděli a odpočívali, zachránění, a přesto nešťastní. // „Jak dlouho jsme v té čertově kovárně byli?“ zeptal se zamýšleně kovář. // „Určitě hodně dlouho,“

řekl Luboš, „když se země takhle změnila.“ // Pomalu šli dál a došli k jeskyni krásné ženy. Železné dveře byly otevřené a uvnitř na lůžku ležela ona, stařenka s voskově bledou přepadlou tvář. Chtěla vstát, ale byla vetřelá a slabá. // Ukázala na talíř s jablkem a vínem a třaslavým hlasem řekla: „Ráda bych vás pohostila, ale nechci, abyste se otrávil. Raději to nejezte, dobří lidé.“ // „Krásná ženo, duše země,“ vykřikl kovář vyčerpán, „co je to s tebou?“ // A její stěžování je rozesmutilo. // „Ale cítím, že jasný pramen řeky prýští opět volně,“ řekla nakonec. „Uzdravím se.“ Usmála se, a oni zase pozvedli hlavy.“

Citlivý překlad Zuzany Bláhové, která do češtiny uvedla již řadu autorů převážně klasické lužickosrbské poezie, ještě umocňuje kvality originálu. Mimo jiné také využitím bohaté slovní zásoby včetně organického užívání starých lidových vyjádření, jako kupříkladu „to není s dobrým“. Český čtenář tak má příležitost ověřit si, že i malá literatura, jako je ta lužickosrbská, přináší pozoruhodná moderní díla.

Milan Hrabal

Jak Artemis z vlysu

Wincenty Jakubowski (1939) je jeden z těch polských básníků, který má české kořeny. Jeho děda se jmenoval František Konopásek a jako rakouský oficír a kapelník se dostal do Krakova, kde se oženil s dcerkou ze švýcarské rodiny, již delší dobu ve městě usídlené. Wincentyho strýcem byl pak jiný Konopásek,

Kazimierz, plukovník, který za druhé světové války velel 305. bombardovací letce ve Velké Británii. Obdivující synovec o něm napsal báseň s názvem Katula, což bylo jméno, jímž plukovník Kazimierz v rodině oslovovali. Sám Wincenty při styku s Čechy proplétá svou řeč slovy, jež vzdáleně připomínají





mluvu jižního souseda. Čím jsou vzdálenější, o to horlivěji jich používá.

V Jakubowského poezii se objevuje nejedna česká reminiscence. Už ve svém debutu *Pomni na Polsko* (Wspomnij na Polskę, 1994) má báseň o české dívce Petře. V téže prvotině se také nachází báseň *Katula*. Titul debutu je pak citací z modlitby kardinála Stefana Wyszyńskiego, pro Poláky kardinála tisíciletí, za lidového Polska vězněného.

Na lublinské Univerzitě Marie Curie Skłodowské vystudoval Jakubowski archeologii a v tomto oboru převážnou část života pracoval. I tato sféra se promítá do jeho básnické tvorby. Ve zmíněné básni o Petře praví, že dívka je „nahá a smělá – / jak Artemis z vlysu / muzea v Callatis“ („naga i śmiała – / jak Artemis z fryzu / Muzeum w Callatis“). Nejinak je tomu v básních

Paleolit a Archeolog. Dávne lidské kultury a jejich čelní představitelé se neobjevují toliko v poezii Jakubowského, ale rovněž v jeho mluvě – v argumentaci, v diskusi a přesvědčování. Wincenty Jakubowski má v sobě jakýsi motor, který vede k neustálému přesvědčování. Někdy je ovšem obtížné přesvědčovat přesvědčeného.

Jakubowski žije poezii a v poezii. Obrací se na básníky různého věku a spřádá s nimi různé představy. V jeho čtvrté sbírce s provokativním názvem *Receptář na rozkrádání národa* (Receptura rozkradania narodu) se objevuje Stachura, Eichendorff, Szyper, Herbert (do jisté míry zastoupený manželkou) a řada dalších. Wincenty Jakubowski je jedním z nich, neboť už filmový režisér Bohdan Poręba, tvůrce Hubala, svého času napsal, že současná poezie se nerodí ve Varšavě, ale v provincii.

Jmenoval přitom dva autory, jedním z nich byl Jakubowski.

Poslední Jakubowského tvorba je značně angažovaná. Autor komentuje některé politické a společenské události a zaujímá k nim postoj, mnohdy velmi kritický. Tento postoj se ostatně odráží už v titulu jeho čtvrté sbírky (stejný ráz má rovněž její obálka). Tato komentátorská cesta je neobyčejně svůdná, ale zároveň zrádná, neboť obyčejně končí v čiročiré publicistice.

Na univerzitě v Lublinu byla součástí archeologické výuky i filozofie, která

Jakubowského poznamenala na celý život. Upřednostňuje především křesťanskou filozofii a z ní zejména Czesława Stanisława Bartnika, jehož je horlivým čtenářem a obdivovatelem.

Wincenty Jakubowski žije v Nise, kde spolu se svou ženou vedou penzion. Návštěva tohoto penzionu prozradí další básníkovu vášeň – nezměrnou oblibu v starých dílech a věcech všeho druhu. Wincenty propadl starožitnictví. Avšak i tato starožitnická neřest se překrývá s uměním.

František Vsetička

ZACHÓD

Czekał w 1939
dumny Naród,
bezsuktecznie czekał –
Ten łatwowierny,
pieśnią o Rolandzie
zauroczony

Nie wiece,
że oni
godność i dumę
za kratami zamknęli
Muzeum de Cluny
i odkurzają ją
czasami

I teraz
po 1989
za stertę papierów
wzięli stertę pieniędzy.
Nie pytajcie ich prosze:
Czy moralnym jest wyjmować
pieniądze z kapelusza żebraka.
I o braci w Sarajewie
nie pytajcie.

ZÁPAD

Čekał w 1939
hrdý národ,
marně čekał –
Ten lehkověrný,
písní o Rolandovi
okouzlený.

Není vám známo,
že oni
důstojnost a hrdost
za mřížemi zamkli
v muzeu Cluny
a oprašují je
časem.

A nyní
po 1989
za hromady papírů
vzali hromady peněz.
Neptejte se jich prosím
zda je morální vytáhnout
peníze z klobouku žebráka.
A na bratry v Sarajevě
se též neptejte.



KATULA

*Pułkownikowi Kazimierzowi
Konopaskowi – dowódcy Dywizjonu
305 im. Ziemi Wielkopolskiej*

Twa szabla
nieobecne dziś słowa
miała wyryte.
Na jej twardość
jak na damascen
kilka warstw kuto:
czeską, szwajcarską,
i tę z trudu i soli
co tak uwiera
co tak boli.
Powróciłeś
do bólu wierny,
choć zawsze mądrzejsi
ostrzegali.
Twardego łba lwowskiego
nie roztrzaskałeś
o wapienne skały Kornwalii
gdy przestrzelonego Wellingtona
ocaliłeś.
Lecz gdy trzeba było z łajna
naszą augiaszową stajnię czyścić
chowając głęboko w kieszeni
Distinguish Flying Cross
i Virtuti Militari
Nie było Ci dane
przytulić wnuków
Lecz nie tylko one
mniemam
skrzydło husarskie
złamane
do serca przytula
nasz drogi
Katulo

KATULA

*Plukovníku Kazimierzovi Konopaskovi,
veliteli 305. divíze Země velkopolské*

Tvá šavle
dnes neběžná slova
měla vyryta.
Na její tvrdost
jak na damascen
několik vrstev vykuto:
česká, švýcarská,
a ty z dřiny a soli
co tak svírá
co tak bolí.
Vrátil ses
k bolesti věrný
byť moudřejší
varovali.
Tvrdou lvovskou leb
jsi neroztřískal
o vápencové skały Cornvalie
když jsi rozstříleného Wellingtona
zachránil.
A když jsi od lejn očišťoval
náš augiášovský chlív
schovával jsi hluboko v kapse
Distinguish Flying Cross
a Virtuti Militari.
Neměl jsi možnost
přivinout vnuky.
Nejenom je
soudím
husarské křídlo
zlámané
k srdci přivinou
náš drahý
Katulo.

ELEGIA

Oliwiero wi Jakubowskiemu z Niska

Twa śmierć
 Panie Oliwierze
 była godna przodków
 maltańskich rycerzy
 hrabiów Rosseguier
 i markizów de Miretont.
 Trudniejsza
 gdyż za murami Oświęcimia
 nie miałaś tarczy ni broni
 nijakiej.
 Tylko po przodkach
 dłonie co rwały podkowy
 i w sercu słowo „Beauseant”^{*}
 I minstrela nie miałaś
 Co by śpiewu okrył cię kirem
 Może tylko twój sąsiad
 z bloku C
 profesor Frankl z Wiednia
 zapisał jeszcze jedną
 fiszkę „Ecce homo”

^{*} Okrzyk bojowy *Templariuszy*

ELEGIE

Oliwiero wi Jakubowskiému z Niska

Tvoje smrt
 pane Oliwiere
 byla důstojná předků
 maltézských rytířů
 hrabat Rosseguierů
 a markýzů de Miretont.
 Obtížnější
 když jsi za zdmi Osvětimi
 neměl štít ani zbraň
 nějakou.
 Pouze po předcích
 ruce jež rvaly podkovy
 a v srdci templářský pokřik „Beauseant”
 A minstrela jsi neměl
 jehož zpěv by tě pokryl smutečním flórem
 Snad pouze tvůj soused
 z bloku C
 profesor Frankl z Vídně
 zapsal ještě jeden
 lístek „Ecce homo”

GRACZ

Ten węż
 ten instynkt
 was zawodzi panowie
 gdy za Prezydentem
 pędzicie
 do Częstochowy.
 On zamiast Ewangelii
 chowa śrubokręt
 jak asa
 w rękawie.

HRÁČ

Ten čuch
 ten instinkt
 vás klame pánové
 když se za prezidentem
 ženete
 do Čenstochové.
 On místo evangelia
 schovává šroubovák
 jako eso
 v rukávě.



MONTE CASSINO

Po raz drugi
zdobywałem
Monte Cassino.
Teraz ciężej
było
niż w 1944.
Choć po drodze
do Domu Doktora
dostał w serce Franek
i Zbyszkowi
mina
oberwała obie
nogi.

Ciężej teraz,
bo i lata nie te,
i zadyszka...
Do Wiednia starczyło
na bilet,
potem autostopem
jakoś
przedyndałem.
Teraz moknę
na deszczu
i słucham Pana Prezydenta
nad którym minister Wachowski
rozpiął ochronny
parasol.

MONTE CASSINO

Podruhé
jsem dobýval
Monte Cassino.
Nyní to bylo
obtížnější
než v 1944.
Byť cestou
do Domu Doktorova
dostal do srdce Franek
a Zbyškovi
mina
urvala obě
nohy.

Obtížnější nyní,
neboť i roky jsou jiné,
a záducha...
Do Vídně vystačil
lístek,
potom autostopem
jaksi
jsem se přehoupl.
Teď moknu
na dešti
a poslouchám pana prezidenta
nad nímž ministr Wachowski
rozepjal ochranný
deštník.

přeložil František Všeticka



Letní provoz – hlavní budova

5. 7. 2014 **ZAVŘENO**
státní svátek

do 13. 7. 2014 **NORMÁLNÍ PROVOZ**
včetně soboty 12. 7. 2014

14. 7. – 20. 7. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**

Půjčovny

pondělí, středa 9.00 – 19.00 hod.
pátek 9.00 – 15.00 hod.
úterý, čtvrtek, sobota, neděle **ZAVŘENO**

Informační služba, internet

pondělí, středa 8.00 – 19.00 hod.
úterý, čtvrtek, pátek 8.00 – 15.00 hod.
sobota, neděle **ZAVŘENO**

21. 7. – 29. 7. 2014 **ZAVŘENO**

30. 7. – 17. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
viz výše

od 18. 8. 2014 **NORMÁLNÍ PROVOZ**

V době uzavření jednotlivých poboček je možné využít služeb hlavní budovy nebo ostatních poboček. Přejeme všem uživatelům krásné prázdniny a příjemnou dovolenou!

Letní provoz – pobočky

RUPRECHTICE

30. 6. – 31. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
středa 10.00 – 12.00 hod.
středa 13.00 – 17.00 hod.

VESEC

30. 6. – 22. 7. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 9.00 – 12.00 hod.
pondělí 13.00 – 17.00 hod.

23. 7. – 31. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**

pondělí 12.00 – 18.00 hod.
čtvrtek 9.00 – 11.00 hod.
čtvrtek 12.00 – 18.00 hod.

KUNRATICKÁ

30. 6. – 31. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
středa 9.00 – 11.00 hod.
středa 12.00 – 17.00 hod.

KRÁLŮV HÁJ

30. 6. – 31. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí 10.00 – 13.00 hod.
pondělí 13.30 – 17.00 hod.

MACHNÍN

30. 6. – 6. 7. 2014 a 25. 8. – 31. 8. 2014 **OMEZENÝ PROVOZ**
pondělí a čtvrtek 13.00 – 16.00 hod.

ROCHLICE

30. 6. – 31. 8. 2014 **ZAVŘENO**

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.